

แตรวงพื้นบ้านงานศพคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย
“Tair Wong” Folk Brass Band, Care Study of
“Wichansin Band” Sukhothai Province

ธีระพงษ์ ทัพอาจ¹

Teerapong Tup-at

¹ อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Lecturer, Faculty of Education,

Uttaradit Rajabhat University

(E-mail: faronong@gmail.com)

Received: 20/06/2022 Revised: 15/10/2022 Accepted: 25/10/2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ลักษณะทางดนตรี และบทบาทหน้าที่ตรงพื้นบ้านงานศพคณะวิชาญศิลป์ที่รับใช้สังคมในจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดใกล้เคียงมาเป็นเวลานาน โดยตรงคณะวิชาญศิลป์ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2533 มีพัฒนาการรูปแบบการบรรเลงสืบต่อกันมา 32 ปี มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการบรรเลงให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของคนในสังคมจนเป็นที่ชื่นชอบอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน รูปแบบและลักษณะทางดนตรี มีการผสมวงรูปแบบการบรรเลง ใช้วิธีการนั่งบรรเลงและเดินบรรเลง เพลงจำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เพลงไทย และเพลงลูกทุ่ง บรรเลงแนวทำนองเดียว ใช้บันไดเสียงเมเจอร์ รูปแบบจังหวะ $\frac{2}{4}$, $\frac{4}{4}$

คำสำคัญ: ตรงพื้นบ้าน, งานศพ, คณะวิชาญศิลป์, สุโขทัย

Abstract

This article is intended To study the history music characteristics and roles and duties of “Tair Wong” Folk brass band, Care Study of “Wichansin Band” serving society in Sukhothai Province and nearby provinces for a long time. The brass band of the Faculty of Arts was established in 1990. The style of playing has been developed for 32 years. The style of playing has been modified to suit the needs of the people in society until it is widely liked until now. Musical styles and characteristics There is a mix of orchestra styles. Use the method of sitting, playing and walking. The songs are classified into 2 types, namely Thai songs and Luk Thung songs. sing a single melody Use major scale, rhythm pattern $\frac{2}{4}$, $\frac{4}{4}$

Keywords: Tair Wong Brass Band, Funeral, Wichansin, Sukhothai

บทนำ

การล่าอาณานิคม ทำให้ประเทศมหาอำนาจขยายอิทธิพลครอบครองดินแดนของชาติอื่น ไม่ว่าในรูปการเมือง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และนำไปสู่การแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ การแข่งขันของประเทศจักรวรรดินิยมมีผลกระทบต่อการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศโดยเฉพาะภายหลัง พ.ศ. 2413 เป็นต้นมาได้สร้างความขัดแย้งให้กับประเทศมหาอำนาจมากขึ้น ดังเช่น การแข่งขันระหว่างอังกฤษกับเยอรมนี การแข่งขันระหว่างสองชาตินี้ในดินแดนต่างๆ เป็นผลให้มีการแบ่งกลุ่มพันธมิตรของประเทศมหาอำนาจในยุโรป จนนำไปสู่ สงครามโลกในที่สุด โดยการนำทหารเข้ามายึดดินแดนต่างๆ ในเอเชียและประเทศอังกฤษได้ปกครองดินแดนเอเชียใต้ อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา พม่า มาลายู ฝรั่งเศสปกครอง เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ฮอลันดาปกครองอินโดนีเซีย โปรตุเกสปกครองติมอร์ โดยนำเอาแผนที่ของทหารเข้าเผยแพร่เข้ามาด้วย

จากอิทธิพลของชาติตะวันตกทำให้ แตรวง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ประมาณ พ.ศ. 2395 ทรงจัดตั้งกองทหารเกณฑ์ฝึกหัดเป่าแตรแบบฝรั่งทรงโปรดเกล้าฯ ให้ร้อยเอกอิมเบย์ กับร้อยเอกน็อกซ์ เป็นครูแตรฝึกทหารเกณฑ์ระหว่างวังหลวงและวังหน้า ต่อมาได้มีการพัฒนาเกิดขึ้นโดยสมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ได้ทรงปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการบรรเลงแตรวงทหารเรือเป็นแบบตะวันตก มีการประสานเสียงตามหลักทฤษฎีดนตรีสากล และมีการจัดแสดงคอนเสิร์ตขณะที่แตรวงเริ่มได้รับความนิยมจากชาวบ้านมากขึ้น โดยเฉพาะงานบุญประเพณีต่างๆ จึงกล่าวได้ว่าแตรวงเป็นวงดนตรีสากลวงแรกที่ชาวบ้านรู้จัก และถือว่าทันสมัยที่สุด (สุกรี เจริญสุข, 2536)

จอร์น ครอว์เฟิต กัปตันตรีของชาวสยาม ในช่วงยุคอาณานิคมชาติตะวันตกมายึดครองดินแดนอังกฤษเข้าปกครอง อินเดีย ศรีลังกา ปากีสถาน บังคลาเทศ และพม่า สเปนปกครองฟิลิปปินส์ฝรั่งเศสปกครอง เวียดนาม กัมพูชา และลาว ความสัมพันธ์ของอังกฤษต่อสยามประเทศมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 2148-2153) ยุคที่ชาติตะวันตกแสวงหาเมืองขึ้น ดนตรีสยามในสายตาของครอว์เฟิต ที่ได้

บันทึกไว้คือ ลีลา และท่วงทำนอง ดนตรีของชาวสยามพอที่จะรับได้มากกว่าดนตรีตะวันตกอื่นๆ (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2560)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แตรวงชาวบ้านก็ได้ถือกำเนิดขึ้น โดยมากมัก เกิดขึ้นในจังหวัดที่มีกองทหารตั้งอยู่โดยทหารแตรวง ตามกองต่างๆ นี่เองเป็นผู้ถ่ายทอดการเล่นแตรวงมาสู่ชาวบ้าน จนเกิดเป็นอาชีพรับเล่นแตรวงเพื่อความบันเทิงในงานของชาวบ้านปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แตรวงแพร่หลาย ก็เนื่องจากการเข้ามาของภาพยนตร์ ซึ่งภาพยนตร์ในยุคแรกเป็นภาพยนตร์เงียบ ทำให้เจ้าของโรงต้องจัดหา แตรวงมาบรรเลงประกอบและก่อนจัดฉายจะมีการจัดขบวนแห่เพื่อประชาสัมพันธ์ภาพยนตร์ของตัวเองไป ตามย่านชุมชน โดยมีคณะแตรวงร่วมแห่ไปด้วย สร้าง ความครื้นเครงและเป็นที่ยึดจำสุโขทัยถือว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการเข้ามาของแตรวงทหารจนถึงปัจจุบัน

แตรวง เป็นท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดสุโขทัย มีแตรวงคณะวิชาญศิลป์ ที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในเขตจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดใกล้เคียง เป็นคณะแตรวงที่มีความเก่าแก่มีการสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานานถึง 47 ปี ยังไม่ล่มสลายและมีการพัฒนารูปแบบของวงและวิธีการบรรเลงเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ตลอดเวลา แตรวงคณะวิชาญศิลป์ จึงมีความน่าสนใจที่จะติดต่อไปบรรเลงในงานต่างๆ แต่ในปัจจุบันนี้แตรวงคณะวิชาญศิลป์รับได้เฉพาะงานศพเท่านั้นด้วยหัวหน้าวงมีอายุมากขึ้นไม่ได้แกะเพลงใหม่ต่อให้ลูกศิษย์และคิดว่าเล่นเฉพาะงานศพก็เพียงพอแล้ว สามารถบรรเลงสร้างความบันเทิงให้กับผู้มาร่วมงานได้อย่างสนุกสนานจึงเป็นแตรวงคณะที่ได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบัน แตรวงคณะวิชาญศิลป์ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี ได้แก่ โขปราโมแซกโซโฟน อัลโต้แซกโซโฟน เทนเนอร์แซกโซโฟน สไลด์ทรอมโบน ฉิ่ง ฉาบ ตะโพน และกลองใหญ่ มีการบรรเลงทำนองเพลงได้หลายรูปแบบทั้งเพลงไทย เพลงมาร์ช เพลงลูกทุ่ง เป็นต้น ซึ่งได้พัฒนาประยุกต์ให้มีความทันสมัยเข้ากับโอกาสต่างๆ และลักษณะของงานประเพณีได้เป็นอย่างดี

การศึกษารูปแบบแตรงคณะวิชาวุฒิสลิป

1. ประวัติความเป็นมา

แตรงงานศพคณะวิชาวุฒิสลิปในจังหวัดสุโขทัย พบว่า ในปี พ.ศ. 2533 อาจารย์วิชาวุฒิสลิปได้ชักชวนเพื่อนบ้านมารวมตัวกันจัดตั้งเป็นคณะแตรงขึ้นบรรเลงในตำบลคลองกระจง โดยใช้ช่วงเวลาว่างจากการทำงานด้านการเกษตรรวมตัวกันฝึกซ้อมและเริ่มรับงานบรรเลงแตรงเป็นอาชีพรองจากการเกษตร ระยะเริ่มแรกได้มีการตั้งชื่อคณะแตรงว่าวิชาวุฒิสลิป โดยอาจารย์วิชาวุฒิสลิปเป็นหัวหน้าวง ต่อมาเมื่อมีคนรู้จักและขึ้นขอการบรรเลงของคณะแตรงมากขึ้นได้เรียกชื่อ แตรงคณะวิชาวุฒิสลิป จึงใช้ชื่อนี้สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน แตรงคณะวิชาวุฒิสลิป มีพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงของการผสมวงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโดยแบ่งออกเป็น 3 รุ่นด้วยกัน คือ รุ่นที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2522 รุ่นที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2524 รุ่นที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2533 ในจังหวัดสุโขทัยมีคณะแตรงที่มีชื่อเสียง คือ แตรงวิชาวุฒิสลิปได้มีวิธีการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 47 ปี มีหลักฐานปรากฏชัดเจนว่าแตรงได้เข้ามาเผยแพร่ ณ บ้านคลองกระจงจากการสัมภาษณ์นักดนตรีในชุมชนแห่งนี้จึงพอสันนิษฐานได้ว่าเริ่มมีการเล่นแตรงครั้งแรกที่นี่เมื่อประมาณปี พ.ศ.2522 ผู้นำเข้ามาเผยแพร่คนแรกคือ อาจารย์ทวีป อยู่สุข เกิด พ.ศ.2470 แต่งงานมีครอบครัวลูกสาว 1 คน อยู่ต่างประเทศ โดยได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องแตรงกับลูกศิษย์ในหมู่บ้านหลายคนและ 1 ในนั้นมีอาจารย์วิชาวุฒิสลิป บุญจันทร์ เรียนจบประถมศึกษาปีที่ 4 แล้วได้ไปเรียนรู้ด้านแตรงกับท่านอาจารย์ทวีป พ.ศ. 2522 ปัจจุบันไม่ทราบว่ายาวอาจารย์ทวีป อยู่สุข อยู่ที่ไหนหายไปไหนไม่มีใครทราบ เมื่อ พ.ศ. 2524 รุ่นที่ 2 อาจารย์วิชาวุฒิสลิป บุญจันทร์ เกิด พ.ศ.2495 ปัจจุบันอายุ 68 ปี มีลูก 2 คน เป็นผู้ชายทั้งคู่ ความสามารถเล่นเครื่องดนตรีในแตรงเป็นทุกชิ้น อาชีพทำนาทำสวน ในเวลาที่ว่างจากอาชีพหลักจะรับงานเกี่ยวกับแตรงทุกประเภท เช่น งานศพ งานแต่ง งานแก้บน เป็นต้น สมาชิกในวงปัจจุบันเป็นคนในครอบครัว คือ ภรรยา ลูก หลาน และลูกศิษย์ อาจารย์วิชาวุฒิสลิป บุญจันทร์

ได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องเครื่องดนตรีให้กับคนในหมู่บ้านหลายคนจนสามารถตั้งวงรับงานเครื่องดนตรีหลายคณะในหมู่บ้านคลองกระเจง รุ่นที่ 3 นายเชิดชาย บุญจันทร์ เป็นผู้สืบทอดจากพ่อในปัจจุบันนี้ แต่ชาวแคว้นนั้นถ้าถามหาเครื่องดนตรีที่เก่าแก่หรือใครสอนมาคนแคว้นนั้นจะตอบเป็นเสียงเดียวว่าหัดมาจากอาจารย์วิชา บุญจันทร์ นั้นเอง เครื่องดนตรีวิชาศิลป ตำบลคลองกระเจง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาภาคสนามในการค้นคว้าข้อมูลจากตำบลคลองกระเจง อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดสุโขทัย

ถือได้ว่าเครื่องดนตรี วิชาการสืบทอดติดต่อกันมาเป็นเวลา 47 ปี เฉพาะในจังหวัดสุโขทัย โดยในแต่ละรุ่นจะมีการเพิ่มเติมปรับเปลี่ยนเครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับเพลงที่ใช้บรรเลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมในแต่ละสมัยอยู่ตลอดเวลา จึงส่งผลให้เครื่องดนตรีวิชาศิลปมีอายุ เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมทุกสมัยมีชื่อเสียงแพร่กระจายไปทั่วในเขตจังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันในจังหวัดสุโขทัยมีเครื่องดนตรีอยู่หลายคณะที่ได้หัดจากเครื่องดนตรีวิชาศิลปหลายวงด้วยกัน (นายเชิดชาย บุญจันทร์ หัวหน้าวง สัมภาษณ์ ในวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2565)

ภาพประกอบที่ 1 การแสดงเครื่องดนตรีในอดีต

2. กระบวนการสืบทอด

2.1 วิธีการถ่ายทอด

การฝากตัวเข้าเป็นศิษย์ของแตงต๋องคณะวิชาดุริยางคศิลป์ นั้น เริ่มจากความชอบและสนใจเครื่องดนตรีใดเป็นพิเศษ เช่น เครื่องเป่า หรือเครื่องตี มาอยู่ในวงต้องท่องโน้ตทุกคนในเวลาออกงานจะให้หัดตี ฉิ่ง ตีฉาบ กลองใหญ่ กลองโซโล่ ก่อนแล้วค่อยๆ เปลี่ยนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเป่า ได้แก่ แซกโซโฟนโซปราโน ทรัมเป็ต แซกโซโฟน สโลตทอมโบน ตามความชอบและถนัดของตนเอง

2.2 ถ่ายทอด (เนื้อหา/หลักสูตร) เพลง

การถ่ายทอดจะให้เป่าเพลงไทยก่อน เช่น เพลงคลื่นกระทบฝั่ง แล้วค่อยต่อเพลงมาร์ช ต่อเพลงไปเรื่อยๆ จนประมาณ 10 เพลง ทั้งเพลงไทย เพลงลูกทุ่ง และเพลงพื้นบ้านในช่วงเวลา

เช้า - เย็น เสาร์-อาทิตย์ เป็นเวลา 1 เดือน พร้อมกับออกงานไปด้วย คือเวลาว่างที่ไหนให้ไปรวมวงกันช่วยกันจับช่วยกันตีและเป็นการฝึกทักษะไปด้วยกันเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน

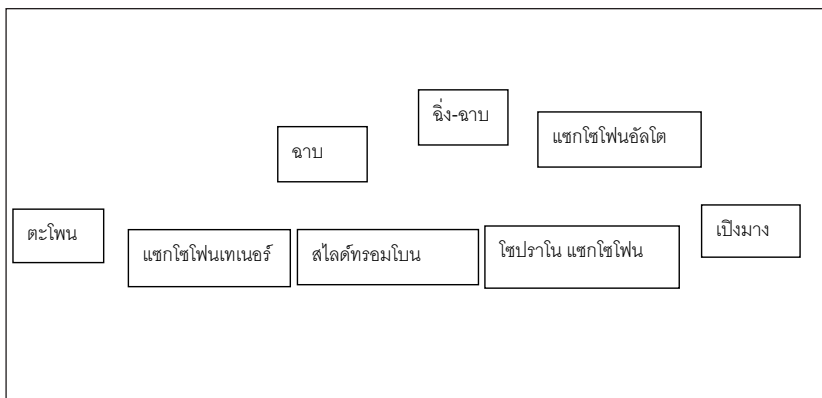
2.3 มีวิธีการวัดผล/ประมวผล

การวัดผลทางตรงที่บ้านคณะวิชาดุริยางคศิลป์ จะวัดการสอบเป็นกลุ่มและเดี่ยวสามารถเป่าเครื่องดนตรีไปจนจบงานไหว้หม่ คนไหนเป่าดี มีความไพเราะ การบังคับลมเป็นอย่างไรด้วยหัดฝึกชิ้นเพลงเองและเล่นตามวงในคณะได้

3. รูปแบบของแตงต๋อง

การศึกษารูปแบบและลักษณะทางดนตรีของแตงต๋องพื้นบ้านงานศพ คณะวิชาดุริยางคศิลป์ จังหวัดสุโขทัย “รูปแบบ” หมายถึง รูปร่าง โครงสร้าง ในดนตรี คือ โครงสร้างที่เป็นแบบแผนในการประพันธ์เพลงมีลักษณะคล้ายกับการประพันธ์ประเภทร้อยกรองที่บอกตำแหน่งของคำที่ต้องสัมผัสลักษณะการบรรเลงโดยกำหนดรูปแบบการบรรเลงของแตงต๋องพื้น คณะวิชาดุริยางคศิลป์มีอยู่ด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

3.1 การนั่งบรรเลง ในการนั่งบรรเลงนั้น แตงต๋องพื้นบ้านงานศพ คณะวิชาดุริยางคศิลป์ จังหวัดสุโขทัย ใช้บรรเลงในบริเวณสถานที่จัดพิธีด้วยการนั่งล้อมวงตามแผนผังแสดงตำแหน่งที่นั่ง ดังนี้

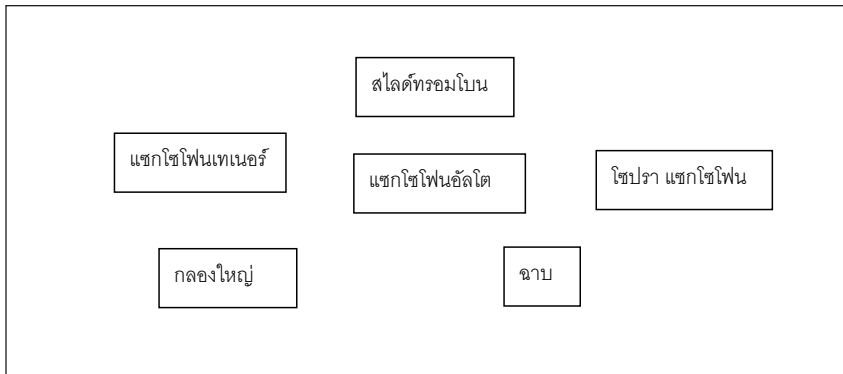
ภาพประกอบที่ 2 แผนผังแสดงตำแหน่งในการนั่งบรรเลงงานอวมงคล

ภาพประกอบที่ 3 ตรวจคณะวิชาญศิลป์ในงานอวมงคล

3.2 การเดินบรรเลงเพื่อนำขบวนแห่ศพนั้น ตรวจพื้นบ้านงานศพ คณะวิชาญศิลป์ ไม่มีการจัดเรียงรูปขบวนที่แน่นอน แต่นิยมให้ กลองใหญ่และฉาบ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2566

อยู่แถวหน้า จึงตามด้วย แสกซ์โฟน ยูโฟเนียม ในการเดินบรรเลงนั้นไม่มีการกำหนด
ที่ชัดเจนเดินตามกันด้วยความเหมาะสม โดยกลองใหญ่ ฉาบ จะอยู่ใกล้กัน ส่วน
หัวหน้าวงจะเป็นผู้ขึ้นเพลง

ภาพประกอบที่ 4 แผนผังแสดงรูปขบวนแต่ละพของแถววงคณะวิชาญศิลป์ในพิธี
อวมงคล

ภาพประกอบที่ 5 แถววงคณะวิชาญศิลป์ในงานอวมงคล

เครื่องแต่งกาย

แตรวกคณะวิชาญศิลป์แต่งกายโดยสีเสื้อแขนยาวสีขาวผูกเนคไทด์ สวมกางเกงทรงสแล็ค รองเท้าคัทชู หรือรองเท้าผ้าใบสีดำในการเคลื่อนขบวนเริ่มออกจากบ้านแบ่งเป็นช่วงเช้าและช่วงบ่ายขึ้นอยู่กับทางเจ้าภาพจะหากฤกษ์ยามใดเหมาะสมกับความพร้อมของตัวเอง โดยนายเชิดชาย บุญจันทร์ รุ่น 3 เป็นผู้กำหนด ขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การแต่งกายนั้นจะแต่งตัวใส่เสื้อเชิ้ตสีขาว ผูกไทด์ เพราะงานที่รับส่วนใหญ่เป็นงานศพ หรืองานอวมงคล

ภาพประกอบที่ 6 แต่งกายการแสดงแตรวกในปัจจุบัน

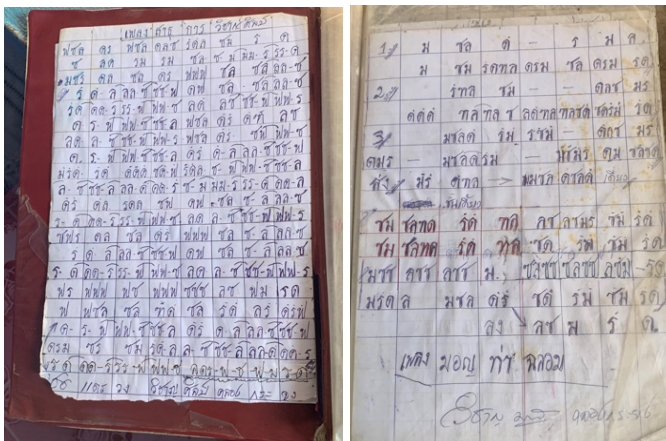
4. วิเคราะห์บทเพลง

4.1 การบรรเลงเพลงของแตรวกวิชาญศิลป์ ใช้วิธีการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีโดยเรียกว่าการต่อเพลง การต่อเพลงของแตรวกคณะวิชาญศิลป์ที่ใช้สืบต่อกันมา มีอยู่ด้วยกัน

1. รุ่น 1 นั้นการเล่นแตรวกโดยทั่วไปจะไม่ใช้โน้ตในการต่อเพลง ครูผู้สอนจะต่อเพลงโดยการร้องออกเสียงทำนองเป็นเสียง หน้อย นอย น้อย แล้วให้ลูกศิษย์หาเสียงของเครื่องดนตรีและเป่าเลียนแบบตามเสียงทำนองที่ครูร้องน้อยให้ฟัง ครูจะสอนโดยการร้องบอกทำนองอยู่เช่นนั้นจนกว่าจะจำได้ โดยไม่มีการจดบันทึกเป็นรูปแบบโน้ตเพลงแต่อย่างใด

2. โน้ตเพลงได้บันทึกไว้จากพี่ชายรุ่นที่ 2 ชื่อนายวิชาญ บุญจันทร์ ได้คิดค้นวิธีการจดบันทึกโน้ตเพลงขึ้นเพื่อใช้ในกระบวนการต่อเพลงให้มีระยะเวลาในการจำเพลงเร็วขึ้นและใช้เป็นเครื่องในการช่วยความจำ ตลอดจนสามารถนำโน้ตเพลงไปฝึกซ้อมด้วยตนเองได้ตลอดเวลาในยามว่างจากการทำงาน

3. การบันทึกโน้ตของแตรวงคณะวิชาญศิลป์จะเขียนโน้ตโดยใช้อักษรย่อแต่ละจะเขียนด้วยอักษรตัวเต็มเป็น ด ร ม ฟ ซ ล ท ต ร ม ี ฟ ซ ล เพลงและมีการกันห้องเพลงใน 1 บรรทัดมี 8 ห้อง มีการใช้เครื่องหมายโยงเสียง กำหนดจังหวะที่ชัดเจน เป็นการบันทึกโน้ตสำหรับบอกระดับเสียงแบบเรียงความเป็นวรรคเพลงเพื่อช่วยในการจดจำเพลงเท่านั้น

ภาพประกอบที่ 7 โน้ตเพลงคณะวิชาญศิลป์

4.2 เพลงที่แตรวงคณะวิชาญศิลป์ใช้บรรเลงในงานต่างๆ ทั้งงานศพ มีการบรรเลงเพลงทั้งหมด จำนวน 15 เพลง ที่จดบันทึกไว้และยังมีที่จำไว้อีกมากที่ไม่ได้จดบันทึกได้ทำการจำแนกเพลงที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดออกเป็น 2 ประเภท คือ เพลงไทย เพลงลูกทุ่ง

1. เพลงไทย และเพลงรับพระส่งพระเพลงที่แตรวงคณะวิชาญศิลป์ใช้บรรเลงทั่วไปในช่วงที่มีเวลาว่างเพื่อให้บรรยากาศในงานไม่เงียบเหงา

มีจำนวน 10 เพลง ประกอบด้วย เพลงสาธุการ เพลงมอญท่าฉลอม เพลงโยสลัม เพลงพระเจ้าลอยถาด เพลงหกบท เพลงพระยาน้อยชมตลาด เพลงสาธุการทางซ้อง เพลงไอ้ทุย 3 ชั้น เพลงลาวดวงดอกไม้ เพลงประจำวัด เพลงที่ไทยนั้นจะใช้ในพิธีการต่างๆ กัน เช่น งานศพ จะใช้เพลงมอญอ้อยอิ่ง เพลงลาวดำนินทราย เพลงเขมรไพร โยก แตรนอน งานในพิธีการเปิดงาน เช่น เพลงมหาฤกษ์ มหาชัย เป็นต้น

2. เพลงลูกทุ่ง เพลงที่เป็นที่รู้จักทั่วไป ทั้งประเภท สตริง ลูกกรุง และลูกทุ่งบางเพลง ใช้บรรเลงเพื่อสร้างความเศร้าในศพทั้งในรูปแบบการนั่งบรรเลง และการเดินบรรเลงได้นำมาใช้ จำนวน 5 เพลง ประกอบด้วย เพลงชีวิตข้างเข็มนา สาวดวง กรรมกรก่อสร้าง เพลงบ้านที่อยู่สุขโขทัย เพลงกุหลาบเบี่ยงพิงค์ และสามสิบยังแจ้ว เพื่อให้เหมาะสมกับงานที่ใช้บรรเลงแสดงถึงความเศร้า ซึ่ง เสียใจ เป็นต้น

4.3 การทดสอบความรู้ความสามารถของสมาชิกในวงบรรเลง คณะวิชาศิลปได้ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1. เป่าไล่เสียง โด เร มี ฟา ซอล ลา ซี ได้ชัดเจน
2. เป่าเพลงสาธุการได้จบเพลง
3. เป่าเพลงที่สอนไปได้ครบตามที่กำหนด ถูกต้อง
4. สามารถแสดงบรรเลงงานบรรเลงพื้นบ้านร่วมกับสมาชิกในวงได้

บทส่งท้าย

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของบรรเลงพื้นบ้านงานศพคณะวิชาศิลป จังหวัดสุโขทัย พบว่าเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2533 โดยเกิดจากผู้ที่มีความสนใจและความรักในการบรรเลงบรรเลงจึงได้ชักชวนกันรวมตัวจัดตั้งเป็นคณะบรรเลงขึ้นบรรเลงในตำบลคลองกระเจง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย โดยใช้ช่วงเวลารว่างจากการทำงานด้านการเกษตรรวมตัวกันฝึกซ้อมและเริ่มรับงานบรรเลงบรรเลงเป็นอาชีพรองจากการเกษตร มีการตั้งชื่อว่าคณะบรรเลงวิชาศิลปมาจากชื่อของหัวหน้าวงรุ่นที่ 2 มีการรับงานครั้งแรก โดยมีพัฒนาการรูปแบบของการผสมวง ด้วยกัน 3 รุ่น คือ รุ่นที่ 1 ระหว่างปี พ.ศ. 2522 รุ่นที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2524 รุ่นที่ 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน ถือได้ว่า มีการสืบทอดติดต่อกันมาเป็นเวลา 47 ปี และมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการบรรเลงให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของคนใน

สังคมจนเป็นที่ชื่นชอบอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน การแต่งกายในประจำวันนั้น ทางคณะจะแต่งตัวใส่เสื้อแขนยาวสีขาวผูกเนคไทด์ สวมกางเกงทรงสแล็ค รองเท้า คัทชู หรือรองเท้าผ้าใบสีดำก่อนถึงวันงานทุกคนจะไปรวมตัวกันที่จุดนัดหมายคือ บ้าน อาจารย์ประสงค์ เอี่ยมพราว และยังเป็นจุดที่ไว้รับงานของทางคณะอีกด้วย การศึกษารูปแบบแตรงงานศพคณะวิชาวุฒิสกัลป์ในจังหวัดสุโขทัย จะเห็นถึงวิธีการจัดรูปแบบเพลง วิธีการแต่งตัว วิธีการบรรเลง กระบวนการสืบทอดต่อกันมาการดำรงอยู่กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเชื่อมโยงกันอยู่ตลอดเวลาเป็นผลให้แตรงวิชาวุฒิสกัลป์นี้มีโด่งดังมาจนถึงปัจจุบันนี้

รูปแบบและลักษณะทางดนตรีของแตรงงานศพคณะวิชาวุฒิสกัลป์ในจังหวัดสุโขทัย การบรรเลงทำนองเพลง ได้แก่ ใช้ทำนองเพลงในการบรรเลงแนวทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียงในการบรรเลงระหว่างเครื่องดนตรี บันไดเสียงที่ใช้บรรเลงทางเมเจอร์ (Major) โดยยึดถือตามความถนัดของผู้บรรเลง พบว่า เพลงพิธีกรรมใช้บันไดเสียง C G F เพลงไทย ใช้บันไดเสียง C และเพลงสมัยนิยมใช้ B^b C จังหวะของทำนองเพลง ใช้รูปแบบจังหวะ 2/4 และ 4/4 บทบาทหน้าที่ของแตรงงานศพคณะวิชาวุฒิสกัลป์ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า มีบทบาทหน้าที่ 2 ด้าน คือ ด้านพิธีกรรม ด้านบันเทิง ในด้านพิธีกรรมมีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงประกอบขึ้นตอนพิธีและการบรรเลงแห่ บรรเลงให้ดูศักดิ์สิทธิ์ ในด้านให้ความบันเทิงมีบทบาทหน้าที่สร้างความสนุกสนาน ผ่อนคลายให้กับผู้ชม หลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนของพิธีกรรมและประกอบขบวนแห่ศพ ในปัจจุบันนี้แตรงมีการพัฒนาไปตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ดำรงอยู่ของแตรงคณะวิชาวุฒิสกัลป์ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้แตรงคณะนี้ดำรงมาได้ 3 รุ่่น คือ การถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไปนำแตรงไปใช้ในการประกอบเป็นอาชีพได้ นักดนตรีแต่ละคนต้องผ่านการฝึกฝนจนชำนาญต้องรู้จักเพลงต้องผ่านการแห่หน้าทีเป็นการทดสอบความอดทนของสมาชิกในวงของแตรงคณะวิชาวุฒิสกัลป์ ด้วยประเด็นที่ได้กล่าวมานี้ทำให้แตรงคณะวิชาวุฒิสกัลป์ยังดำรงอยู่มาได้จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 32 ปี ยังไม่ล่มสลายไปจากจังหวัดสุโขทัยและถือได้ว่าเป็นแตรงที่มีงานไม่ขาดแม้ว่าจะมีโรคระบาดโควิด 19 เกิดขึ้นก็ไม่มีผลกระทบกับแตรงคณะวิชาวุฒิสกัลป์ จนชาวเมืองให้คำชมว่าของดีสุโขทัยจนถึงทุกวันนี้ ปัญหาที่แตรงเกือบทวงในจังหวัดสุโขทัย หรือ จังหวัดใกล้เคียงและทุกภาคทวงใน

ประเทศไทยที่กำลังเจอปัญหาเช่นเดียวกันคือ การสืบทอดของคนรุ่นหลังเพราะการเป่าแตรให้ความบันเทิงไม่ใช่ว่าจะเป่าเก่งอย่างเดียวต้องอดทนกับปัญหาอุปสรรคคือ ต้องอดทนกับความเหนื่อย อดทนต่อแดดที่ร้อน อดทนในการอยู่ร่วมกันกับความคิดเห็นแตกต่างของแต่ละคนในหมู่คณะ อดทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน เป็นต้น จะเห็นได้ว่าแตรวงที่มีอยู่ในประเทศไทยมีการสืบทอดแตกต่างกันออกไปตามในลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ ประวัติศาสตร์ การปกครอง วัฒนธรรม แล้วจะมีสักก่วงที่มีการสืบทอดที่รักษาความยาวนานได้จนถึงปัจจุบันได้นานถึง 32 ปี ขนาดนี้อยากเช็กเช่นแตรวงพื้นบ้านงานศพคณะวิชาญศิลป์จังหวัดสุโขทัย

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2560). **ประชุมบทความวิชาการดนตรี**. ขอนแก่น : โครงการตำราบัณฑิตศึกษา สาขาศรีวิทยาคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีระพงษ์ ทัพพกิจ. (2560). **แตรวงคณะบ้านตาล ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์**. พิษณุโลก : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประทีป นกปี. (2551). **เอกสารประกอบคำบรรยายรายวิชา 779551 ดนตรีวิเคราะห์**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2524). **“ทูลกระหม่อมบริพัตร กับการดนตรี”** กรุงเทพมหานคร: จันฉนวนชัย.
- สรณ โรจนตระกูล. (2559). **แตรวง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สุกรี เจริญสุข. (2543). **แตรและแตรของชาวสยาม**. กรุงเทพฯ : ดิออกเตอร์แซ็ค.

สัมภาษณ์

- เชิดชาย บุญจันทร์. (10 เมษายน 2565). **สัมภาษณ์**. หัวหน้าวง. แตรวงคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย.
- เชิดชาย บุญจันทร์. (6 มิถุนายน 2565). **สัมภาษณ์**. หัวหน้าวง. แตรวงคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย.
- วิชาญ บุญจันทร์. (6 มิถุนายน 2565). **สัมภาษณ์**. นักดนตรีอาวุโส. แตรวงคณะวิชาญศิลป์ จังหวัดสุโขทัย.